

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 17Co/185/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8713212134
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Burešová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8713212134.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobkyne B. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. XX, C., právne zastúpená JUDr. Františkom Komkom, advokátom, Hlavná 27, Prešov, proti žalovaným 1) Z. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom XX. P. XXX/XX, W., 2) Okresnému stavebnému bytovému družstvu Poprad, so sídlom Moyzesova 3368, Poprad, IČO: 36 168 815, 3) Q. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. J. XX, W., 4) W. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XXXX/X, W., o určenie, že žalobkyňa je členka OSBD Poprad, žalovaní v 1., 2. 4. Rade zast. Advokátska kancelária Hredzík and Partners, s.r.o., Mnoheľova 830/15, 058 01 Poprad, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. 7C/184/2013 - 144 zo dňa 05.11.2014 jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok súdu prvého stupňa a vracia vec na ďalšie konanie a rozhodnutie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd žalobu zamietol. Účastníkom konania náhradu trov konania nepriznal. Prvostupňový súd tak rozhodol o žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala najskôr voči žalovanej v 1/ rade určenia, že žalobkyňa je členkou OSBD Poprad a že je nájomkyňou jednoizbového družstevného bytu č. XX na prízemí bytového domu D., súp. č. XX-XXX/XX na ulici XX. P. v W.. V priebehu konania za súhlasu súdu rozšírila žalobu o žalovaného v 2/, 3/ a 4/ rade a okrem pôvodných výrokov žiadala určiť aj to, že OSBD Poprad je vlastníkom jednoizbového družstevného bytu č. XX na prízemí bytového domu D., súp. č. XX-XXX/XX v W., na ulici XX. P..

Podľa žaloby žalobkyňa tvrdila, že zmluva o prevode práv a povinností spojených s členstvom v OSBD, ktorej platnosť má byť posúdená ako prejudiciálna otázka k uplatnenému nároku je absolútne neplatným úkonom, pretože je v rozpore so zákonom, bola uzatvorená na základe spáchania prečin podvodu žalovaným v 3/ rade a je v rozpore s dobrými mravmi.

Prvostupňový súd vo veci vykonal dokazovanie a zistil, že dňa 30.9.2008 žalobkyňa a žalovaný v 3/ rade uzatvorili zmluvu podľa § 51 Občianskeho zákonníka, podľa ktorej sa žalobkyňa zaviazala previesť členské práva a povinnosti vo vzťahu k predmetnému bytu v lehote do 30 dní na žalovaného v 3/ rade. Žalovaný v 3/ rade prehlásil, že v lehote 30 dní odo dňa, keď sa stane vlastníkom predmetného bytu, vyplatí žalobkyni sumu 600.000 Sk.

Prvostupňový súd zistil, že žalobkyni nebola vyplatená suma 600.000 Sk nebola, a to ani čiastočne. Žalovaný v 3/ rade tvrdil, že približne 100.000 Sk vyplatil žalobkyni postupne v hotovosti a vo forme vecných plnení.

Dňa 2.10.2008 žalobkyňa a žalovaný v 3/ rade uzatvorili ďalšiu dohodu o prevode práv a povinností spojených s členstvom v OSBD vo vzťahu k predmetnému bytu. V dohode nebola uvedená odplata za prevod členských práv.

Ďalšou zmluvou o prevode vlastníctva družstevného bytu žalovaný v 2/ rade previedol na žalovaného v 3/ rade vlastnícke právo k predmetnému bytu. Vklad vlastníckeho práva bol povolený dňa 27.10.2008.

Dňa 22.1.2009 žalovaný v 3/ rade uzatvoril so žalovaným v 4/ rade kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k bytu. Dohodnutá kúpna cena bola 23.000 eur. Podľa žalovaného v 3/ rade mu bola z tejto kúpnej ceny vyplatená suma 10.000 eur.

Následne dňa 7.4.2009 žalovaný v 4/ rade a žalovaná v 1/ rade uzatvorili zámennú zmluvu, predmetom ktorej bola zámena predmetného bytu a bytu, ktorého výlučnou vlastníčkou bola pôvodne žalovaná v 1/ rade.

Prvostupňový súd z trestného spisu Okresného súdu Poprad pod sp. zn. 4T 112/2011 zistil, že proti žalovanému v 3/ rade je vedené trestné konanie pre prečin podvodu podľa § 221 ods. 1, 2 Trestného zákona. Trestné konanie sa vedie pre to, že žalovaný v 3/ rade dňa 30.9.2008 v V. podpísal so B. T., nar. XX.X.XXXX zmluvu, na základe ktorej B. T. ako členka OSBD Poprad a užívateľka jednoizbového bytu č. XX nachádzajúceho sa na adrese XX.P. XXX/XX v W. sa zaviazala previesť členské práva a povinnosti k tomuto družstevnému bytu v lehote 30 dní od podpísania zmluvy na obvineného Q. K.. Obvinený Q. K. sa zaviazal v lehote 30 dní od nadobudnutia predmetného družstevného bytu do osobného vlastníctva uhradiť B. T. sumu 600.000 Sk (19.916,35 eur), na základe čoho následne dňa 2.10.2008 uzatvoril obvinený Q. K. so B. T. dohodu o prevode práv a povinností spojených s členstvom v OSBD Poprad vo vzťahu k jednoizbovému bytu č. XX nachádzajúcemu sa na prízemí obytného bloku č. XXX/XX na ulici XX. P. v W. a ešte toho dňa 2.10.2008 uzavrel obv. Q. K. ako kupujúci s OSBD Poprad ako predávajúcim zmluvu o prevode vlastníctva predmetného družstevného bytu s prísl., ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený Správou katastra Poprad dňa 27.10.2008 pod č. V 5108/2008, čím nadobudol predmetný byt do osobného vlastníctva. V dohodnutej lehote a ani dosiaľ B. T. neuhradil dohodnutú sumu 600.000 Sk. Už pri uzatváraní zmluvy dňa 30.9.2008 vedel, že dohodnutú sumu nevyplatí, čím svojim konaním uviedol do omylu B. M., rod. T. a spôsobil jej škodu vo výške 19.916,35 eur.

Prvostupňový súd vec posúdil podľa § 80 písm. c/ O.s.p. a zistil, že na strane žalobkyne bol preukázaný naliehavý právny záujem na podanie určovacej žaloby, keď žalobkyňa bez kladného rozhodnutia vo veci sa nedomôže zmeny osoby vlastníka predmetného bytu a statusu člena bytového družstva a nájomcu bytu.

Podľa § 39, § 49a Občianskeho zákonníka prvostupňový súd pre posúdenie dôvodnosti uplatnených nárokov žalobkyňou ako prejudiciálnu otázku riešil otázku platnosti právnych úkonov týkajúcich sa predmetného bytu.

Prvostupňový súd skúmal právny úkon a to atypickú zmluvu z 30.9.2008 uzatvorenú medzi žalobkyňou a žalovaným v 3/ rade. Skonštatoval, že ide o platný právny úkon, pretože obsah právneho úkonu nie je v rozpore s dobrými mravmi. Skutočnosť, že v zmluve sa žalovaný v 3/ rade zaviazal do 30 dní od nadobudnutia vlastníckeho práva k bytu zaplatiť žalobkyňi sumu 600.000 Sk a napriek nadobudnutiu vlastníckeho práva k bytu dňa 27.10.2008 doposiaľ dohodnutú sumu nezaplatil, nespôsobuje to absolútnu neplatnosť právneho úkonu. Žalobkyňa mala možnosť po uplynutí dohodnutej doby žiadať od žalovaného v 3/ rade dohodnuté plnenie. Prvostupňový súd nemal v konaní preukázané, že by v čase uzavretia zmluvy dňa 30.9.2008 mal žalovaný v 3/ rade úmysel sumu 600.000 Sk po nadobudnutí vlastníckeho práva nezaplatiť. Proti žalovanému v 3/ rade sa vedie trestné konanie, doposiaľ právoplatne rozhodnuté nebolo, účastníci konania však nenavrhlí prejednávajú vec prerušiť do právoplatného skončenia trestného konania na prípadné preukázanie úmyslu žalovaného v 3/ rade obohatiť sa na úkor žalobkyne.

Ďalej prvostupňový súd skúmal platnosť dohody o prevode členských práv z 2.10.2008, kúpnu zmluvu z 21.1.2009, zámennú zmluvu zo 7.4.2009 a skonštatoval, že tieto právne úkony sú platné. Ich obsah nie je v rozpore s dobrými mravmi a súd nezistil ani iný dôvod neplatnosti právnych úkonov. Žalovaná v 1/ rade sa na základe platne uzatvorenej zámennej zmluvy stala vlastníčkou predmetného bytu. Preto prvostupňový súd žalobu zamietol s tým, že nie je možné zabezpečiť návrat k predchádzajúcemu právnomu stavu.

V priebehu konania žalovaní v 1/, 2/ a 4/ rade vzniesli námietku premlčania. Túto námietku vyhodnotil prvostupňový súd tak, že námietka premlčania vo vzťahu k absolútnej neplatnosti právneho úkonu nie je dôvodná, pretože právo domáhať sa absolútnej neplatnosti právneho úkonu sa nepremlčuje. Iba právo dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu podlieha premlčaniu.

Prvostupňový súd navyše dodal, že žalobkyňa pokiaľ nebola uspokojená zo strany žalovaného v 3/ rade úhradou sumy 600.000 Sk, mala právo podať na súd žalobu o zaplatenie uvedenej sumy alebo uplatniť si nárok na náhradu škody v prebiehajúcim trestnom konaní.

Výrok o trovách konania odôvodnil ust. § 142 ods. 1 O.s.p. s použitím ust. § 150 O.s.p. Úspešným žalovaným náhradu trov konania nepriznal s poukazom na dôvody hodné osobitného zreteľa na strane žalobkyne, ktorá je toho času na materskej dovolenke, je osamelá matka troch maloletých detí a poberá iba rodičovský príspevok. Žalobkyňa nie je schopná uhradiť žalovaným v 1/ až 4/ rade trovy konania bez toho, aby vážnym spôsobom bol zasiahnuté do zabezpečenia základných potrieb žalobkyne a jej maloletých detí. Za dôvody hodné osobitného zreteľa prvostupňový súd považoval aj osobitný predmet konania, keď je preukázané, že dohodnutú sumu 600.000 Sk žalovaný v 3/ rade žalobkyni doposiaľ nevyplatil a žalobkyňa stratila nájomné právo a členské práva vo vzťahu k bytu bez adekvátnej protihodnoty.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podala odvolanie žalobkyňa. Žiadala, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Uplatnila si náhradu trov celého konania. Alternatívne žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Namietala vadu konania súdu prvého stupňa, keď prvostupňový súd neúplne zistil skutkový stav veci a na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec aj nesprávne právne posúdil.

Navyše, poukázala na nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa podľa § 157 ods. 2 O.s.p.

V skutkovom rámci v individuálnej veci majú osobitný význam právne úkony žalobkyne a žalovaného v 3/ rade Q. K. a následne na tieto úkony nadväzujúce ďalšie úkony medzi žalovanými Q. K. a W. M. a Z. A.. Z výsluchu Q. K. vyplýva, že tento chcel predmetný byt odkúpiť a následne predať. Na odkúpenie bytu nemal žiadne finančné prostriedky a žalobkyni mal vyplatiť kúpnu cenu po tom, čo byt predá. Žalovaný Q. K. získal byt, resp. vlastnícke právo k bytu na základe riadne pomenovaných zmlúv podľa Občianskeho zákonníka a nie na základe nejakých iných atypických zmlúv, ako to konštatuje prvostupňový súd. Po krátkom čase, čo Q. K. nadobudol vlastnícke právo k bytu, tento byt odpredal ďalšiemu kupujúcemu W. M., za čo mu bola vyplatená suma 10.000 Sk, ktorú sumu nevyplatil žalobkyni a prijaté finančné prostriedky použil pre svoju potrebu. Tak sa na úkor iného bezdôvodne obohatil. Navyše, je žalovaný v 3/ rade Q. K. trestne stíhaný, pričom aj pred prvostupňovým súdom vyjadril súhlas so žalobou. Žalobkyňa poukázala ďalej na ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého nedostatok vážnosti vôle je okolnosť zakladajúca neplatnosť zmluvy, právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný.

Q. K. ako kupujúci od samého počiatku svojim simulovaným právnym úkonom zastieral prejav svojej vôle skutočne nadobudnúť vlastnícke právo k bytu nie pre seba, ale pre špekulatívne, zištné dôvody, v dôsledku čoho uviedol žalobkyňu do omylu a takýmto spôsobom pre nevyplatenie kúpnej ceny sa aj na úkor žalobkyne obohatil a spôsobil jej škodu.

Takéto konanie je okrem nedostatku vážnosti vôle aj v hrubom rozpore so zákonom, v rozpore s dobrými mravmi. Dohoda o prevode členských práv, v ktorej nebola ani uvedená zostatková trhovacia hodnota členského podielu, je neplatná a všetky nadväzujúce právne úkony sú taktiež neplatné.

Zákonom neodporovalo samo uzavretie dohody o prevode členských práv k bytu, ako aj následné uzavretie kúpnych zmlúv. Išlo ale o rozpor so zákonom, pretože od samého počiatku išlo o úmysel Q. K. porušiť zákon, obísť zákon a takýmto spôsobom získať finančné prostriedky a od samého počiatku ich dobromyseľne konajúcej osobe, ktorou bola žalobkyňa, nevyplatiť.

Pokiaľ prvostupňový súd by vyhodnotil túto dohodu ako absolútne neplatnú, ako aj všetky ostatné dohody nadväzujúce na túto, s poukazom už aj na existujúcu judikatúru a vzhľadom na to, že prevádzal nehnuteľnosť nevlastník, sú absolútne neplatné.

To, že prvostupňový súd neprerušil konanie pre prebiehajúce trestné konanie proti žalovanému v 3. rade nie je správny procesný postup. Je povinnosťou súdu vyplývajúcou z ust. § 109 ods. 1 O.s.p. v prípade, pokiaľ vyjde najavo situácia vyplývajúca zo zákona, konanie prerušiť aj bez návrhu.

K odvolaniu žalobkyne sa písomne vyjadrili žalovaní v 1/, 2/ a 4/ rade, ktorí žiadali rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť. Prvostupňový súd považoval zmluvu zo dňa 30.9.2008 za uzavretú platne. Aj následne ďalšie nadväzujúce právne úkony vyhodnotil ako platné právne úkony. V priebehu konania nebolo preukázané, že by žalovaný v 3/ rade mal úmysel dohodnutú kúpnu cenu nezaplatiť. V prípade predmetnej zmluvy sa jedná o platný právny úkon so všetkými zákonnými náležitosťami a prvostupňový súd správne posúdil prejudiciálnu otázku. Nebolo preukázané, že by išlo o simulovaný právny úkon alebo o úkon v hrubom rozpore s dobrými mravmi. Žalovaní opäť poukázali na to, že pokiaľ aj by bol preukázaný úmysel žalovaného v 3/ rade dopustiť sa podvodného konania na žalobkyni, v takom prípade ide o relatívne neplatný právny úkon, ktorého relatívnej neplatnosti je možné dovolať sa v trojročnej premlčacej lehote. Preto žiadali rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť.

Odvolací súd v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 10 ods. 1 O.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 O.s.p., vo veci nenariadil odvolacie pojednávanie, čo je v súlade s ust. § 214 ods. 1, 2 O.s.p. a zistil, že rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je správne.

Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala podľa žaloby určenia, že je členkou OSBD v Poprade, ďalej že je nájomníčkou jednoizbového družstevného bytu na ulici XX. P. v W. v bloku D. a neskôr rozšírila svoj nárok voči ostatným žalovaným aj o výrok, ktorým žiadala určiť, že tento byt patrí do vlastníctva OSBD v W.. Tvrdila podľa žaloby, že dohoda o prevode práv a povinností spojených sa členstvom v OSBD zo dňa 2.10.2008 je neplatná pre rozpor so zákonom, pretože došlo k spáchaniu zo strany žalovaného v 3/ rade k prečinu podvodu a je v rozpore s dobrými mravmi. Neplatnosť tejto zmluvy a posúdenie jej absolútnej neplatnosti má vplyv aj na všetky ďalšie neskôr na ňu nadväzujúce uzavreté zmluvy medzi žalovanými.

Žalobkyňa v priebehu konania a to konkrétne na pojednávaní dňa 27.8.2014 tvrdila, že absolútne neplatná je aj zmluva z 30.9.2008, ktorá bola uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovaným v 3/ rade. Tvrdila, že aj všetky ďalšie následné právne úkony sú absolútne neplatné. Na pojednávaní dňa 5.11.2014 žalobkyňa tvrdila a žiadala prejudiciálne riešiť absolútnu neplatnosť všetkých právnych úkonov uzatvorených medzi žalobkyňou a žalovaným v 3/ rade a následne aj absolútnu neplatnosť všetkých ďalších úkonov odvíjajúcich sa od týchto právnych úkonov.

Prvostupňový súd v závislosti od rozširovania skutkových dôvodov žaloby, aj keď nepripustil skutkovú zmenu žaloby, čo nemá vplyv na správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa (§ 212 ods. 3 O.s.p.), skúmal, či skutočne jednotlivé právne úkony žalobkyne a žalovaného v 3/ rade sú alebo nie sú platné z pozície absolútnej neplatnosti právneho úkonu. Totiž k absolútnej neplatnosti právneho úkonu je potrebné prihliadať z úradnej povinnosti, ak sú dôvody absolútnej neplatnosti právneho úkonu bez ďalšieho jednoznačne viditeľné, resp. zistiteľné (napr. ak je právny úkon neurčitý, nezrozumiteľný).

Aj právny úkon, ktorý z tohto pohľadu javí sa byť perfektný, môže napĺňať znaky absolútne neplatného právneho úkonu, ktoré však osoba dovolávajúca sa jeho absolútnej neplatnosti musí konkrétne označiť.

V danom prípade žalobkyňa označila konkrétne právne úkony žalobkyne a žalovaného, a to zmluvu zo dňa 30.9.2008 a následne zmluvu zo dňa 2.10.2008 za absolútne neplatný právny úkon, keď tvrdila, že tieto úkony sú v rozpore so zákonom, v rozpore s dobrými mravmi a navyše, že uzatvorenou zmluvou došlo v dôsledku spáchania prečinu podvodu zo strany žalovaného.

Prvostupňový súd skúmal všetky podmienky platnosti právneho úkonu, ktoré namietala žalobkyňa v žalobe a zistil, že ani jeden z týchto právnych úkonov nie je z tohto pohľadu absolútne neplatným

právnym úkonom, oba úkony sú v súlade so zákonom, nebolo zistené, aby boli v rozpore s dobrými mravmi a okolnosť, že boli spáchané v dôsledku prečinu podvodu žalovaného nemá hmotnoprávny vplyv na platnosť týchto úkonov, pretože v priebehu konania nebolo jednoznačne preukázané, že by žalovaný v 3/ rade v čase uzatvárania zmluvy zo dňa 30.9.2008 mal úmysel žalobkyni po nadobudnutí vlastníckeho práva k bytu nezaplatiť sumu 600.000 Sk.

V tejto súvislosti je ale potrebné konštatovať aj to, že žalovaný v 3. Rade Q. K. bol rozsudkom Okresného súdu Poprad č.k. 4T 112/2011-406 zo dňa 24. Marca 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 3To 28/2015-436 zo dňa 8.10.2015 uznaný vinným z prečinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona. Rozhodujúcou časťou skutku, za ktorý bol odsúdený je zmluva podpísaná so B. T. zo dňa 30.9.2008 a z 2.10.2008.

Na trestné konanie vedené pred prvostupňovým súdom aj napriek námietke žalobkyne prvostupňový súd žiadnym spôsobom nereagoval, dokonca ani toto konanie neprerušil, hoci výsledok trestného konania má zásadný význam pre posúdenie absolútnej neplatnosti právnych úkonov, ktoré namieta žalobkyňa.

Právne úkon, ktoré sú rozhodujúcou časťou skutku odsúdeného žalovaného v 3. rade, na ktoré bol žalovaný v 3. rade ako účastník zmluvného vzťahu uznaný právoplatne vinným zo spáchania prečinu podvodu sú neplatné pre rozpor so zákonom (§ 39 OZ).

Súd musí prihliadať ex offa na absolútne neplatnosť právnych úkonov, ak dôvody sú zrejmé alebo ak vyšli najavo v priebehu konania.

Prvostupňový súd vo veci rozhodol skôr, ako mohol mať zistené všetky okolnosti dôležité pre posúdenie absolútnej neplatnosti právnych úkonov namietaných žalobkyňou, na ktoré musí prihliadať aj bez návrhu vzhľadom na verejný záujem.

Preto nemal dostatočne zistený skutkový stav a nemohol vyvodiť ani správne právne závery.

Preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. zrušil a vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Úlohou prvostupňového súdu bude v ďalšom konaní pripojiť si trestný spis Okresného súdu Poprad sp. zn. 4T 112/2011, vykonať dôkaz rozsudkami, s poukazom na právny názor odvolacieho súdu prejudiciálne vyhodnotiť otázku absolútnej neplatnosti namietaných právnych úkonov a rozhodnúť o uplatnenom nároku žalobkyne.

V konečnom rozhodnutí rozhodne aj o trovách celého konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 226 O.s.p. ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.